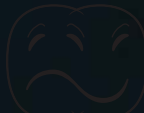

UNDERVISNINGSMATERIALE
2016/2017

Odense
Teater

AF WILLIAM SHAKESPEARE

HAMLET

MAGTSYGE, KORRUPTION OG RÅDDENSKAB

INDHOLD

---

1. INDLEDNING	4
2. HVAD HANDLER HISTORIEN OM?	5
3. PERSONGALLERI	6
4. HANDLINGSLAMMET HAMLET interview med instruktør Egill Pálsson.....	7
5. SHAKESPEARE I VORES SAMTID.....	10
6. AMLED	11
7. SHAKESPEARE PÅ HANS SAMTID.....	12
8. MAGTENS RUM interview med scenograf Martin Eriksson	13
9. POLITISK THRILLER interview med skuespiller Morten Brovn.....	15
10 SHAKESPEARE OG THE GLOBE.....	17
11. DET ELIZABETHANSKE TEATER	19
12. FØR OG NU	20
13. PERSONGALLERI FØR OG NU.....	21
14. UDDRAG FØR OG NU.....	22
15. MAGTSYGE OG KORRUPTION	24
16. EFTER FORESTILLINGEN	25
17. DRAMA: SPIL EN SCENE	27
18. SKRIV EN ANMELDELSE	29
19. PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER	31
20. SKOLER OG GYMNASIER I ODENSE TEATER	32

UNDERSVINGSMATERIALET ER SKREVET AF

KAREN DAM (Skolekontakten)
LINE HEDE SIMONSEN (Odense Teater)
MATHIAS LYNGS (Odense Teater)

Foto **EMILIA THERESE** og **MORTEN KJÆRGAARD**

Odense Teaters Skolekontakt består af lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser. Skolekontakten vejleder Odense Teater i arbejdet med skoler, uddannelsesinstitutioner og unge i teatret.

HAMLET

Af

WILLIAM SHAKESPEARE

Medvirkende

MORTEN BROVN Hamlet, Prins af Danmark

PETER GILSFORT Claudius, Konge af Danmark,
Hamlets onkel

HANNE HEDELUND Gertrud, Dronning af Danmark,
Hamlets mor

CHRISTINE SØNDERRIS Ofelia, Polonius' datter,
Hamlets kæreste

MIKKEL REENBERG Laertes, Polonius' søn

LARS SIMONSEN Polonius, kongens rådgiver

MALENE MELSEN Rosenkrans, kongens sikker-
hedstjeneste

MIKKEL BAY MORTENSEN Gyldenstjerne, kongens
sikkerhedstjeneste

TIMO KREUSER Musiker

Bearbejdelsen bygger på **NIELS BRUNSES**
oversættelse med fragmenter fra **JOHANNES V.**
JENSENS og **JOHANNES SLØKS** oversættelser

Isenesættelse

EGILL PÁLSSON

Bearbejdelse

EGILL PÁLSSON, MATHIAS ROSENKRANDS BECH

Scenografi og kostumer

MARTIN ERIKSSON

Komponist

TIMO KREUSER

Lydprogrammering

DANIEL PLEWE

Afvikling og lyddesign

RUDI SENF

Lysdesign

MIKKEL GIVSKOV

STORE SCENE 1. - 24. september 2016

MÅLGRUPPE 8. - 10. klasse / STX, HTX, HHX, HF etc.

FAG Drama, engelsk, historie m.fl.

EMNER Poesi, politik, spin, generationskløfter, magtsyge, identitetskrise, ungdom, desillusion m.m.

SKOLEPRIS Skoler og uddannelsesinstitutioner kan købe billetter for 80 kr. Prisen gælder mandag -
onsdag.

BILLETKØB Billetter bestilles direkte hos Odense Teaters Billetkontor på otb@odenseteater.dk eller
tlf. 66120052

HAMLET

1. INDLEDNING

HAMLET er uden tvivl Shakespeares største og vigtigste hævndrama og samtidig et af de mest fuldkomne skuespil, der nogensinde er skrevet. Stykket blev udgivet første gang i 1603, og er et af de mest opførte og citerede af Shakespeares værker. Stykkets tragedie, konflikter og persongalleri har interesseret publikum og teaterfolk i over 400 år. Historien om den unge prins Hamlet er gennem tiden blevet fortolket på vidt forskellige måder, og denne udgave af skuespillet trækker da også på andre tiders versioner af Hamlet.

Dette materiale er tænkt som inspiration til forberedelse inden du og dine elever skal se forestillingen, og til at arbejde med forestillingen efterfølgende.

Læs om tankerne bag denne version af HAMLET i interviewene med instruktør Egill Pálsson, scenograf Martin Eriksson og skuespiller Morten Brovn.

Læs om Shakespeares samtid, hans teater Globe Theatre og det elizabethanske teater. På den måde får du en idé om hvad det var for en verden og virkelighed som Shakespeare skrev om og til.

Læs om teaterteoretikeren Jan Kotts tolkning af Hamlet og se nærmere på magtrelationerne i Odense Teaters version. Hvilke paralleller ser du til nutidens politiske system?

Sammenlign Shakespeares udgave med Odense Teaters bearbejdede version og reflekter over de valg der er taget i bearbejdelsen. Prøv at spille jeres eget uddrag af stykket, og skriv måske jeres egen anmeldelse.

Vi håber at dette materiale kan være til glæde og inspiration og glæder os til at se jer i teatret.

*God fornøjelse med
HAMLET*

2. HVAD HANDLER HISTORIEN OM?

Magtbegær, tyranni og politisk spin præger hoffet efter et statskup. Kongen er blevet myrdet og den nye konge, Claudius hersker med politisk tæft og brutalitet. Alle prøver at finde deres plads i det nye magthierarki og frygten lurer alle vegne, ingen kan føle sig sikre. Fortvivlelsen, hadet og vanviddet vokser i den retmæssige tronfølger Hamlet, for hvad skal han tro? Hvem kan han stole på? Ikke engang hans nærmeste venner eller hans kæreste Ofelia virker længere troværdige, for hun er datter af Claudius' mest fortrolige rådgiver.

Drevet af vanvid og tvivl flakker Hamlet omkring. Skal han slå ihjel eller selv blive myrdet? Hvem vil han være, eller ikke være?

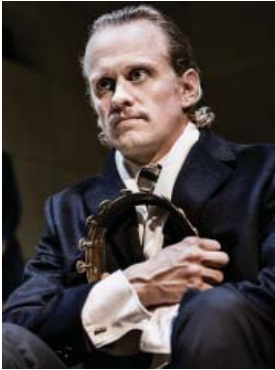
RESUMÉ AF HAMLET PÅ ODENSE TEATER:

- 1) Hamlets far, Kongen af Danmark, er død, og Hamlet er i dyb sorg. Kongen begravnes, men er dårligt nok kommet i jorden, før Hamlets onkel Claudius gifter sig med Hamlets mor, dronning Gertud, og krones som ny konge. Hamlet forarges over, at der holdes bryllups fest så tæt på kongens død.
- 2) Hamlet møder sin fars genfærd, der fortæller, at Claudius myrdede ham. Hamlet dedikerer sit liv til at hævne sin far, og han beslutter sig for at spille sindssyg.
- 3) Claudius frygter Hamlets pludselige vanvid, og beder de to håndlangere Rosenkrans og Gyldenstjerne om at opmuntre Hamlet og samtidig spionere, for at finde frem til årsagen til Hamlets vanvid.
- 4) Hamlet tvivler i sin sag, og må finde ud af, om Claudius virkelig er skyldig i Kongens død. For at finde frem til sandheden, får Hamlet opført et stumspil om en konge, der myrdes af sin nevø. Under spillet iagttager Hamlet sin onkels reaktion, og da Claudius pludselig afbryder stykket og forlader salen i vrede, er Hamlet ikke længere i tvivl - Claudius er skyldig.
- 5) Gertrud møder Hamlet i enerum, og forsøger at tale ham til fornuft. Da Hamlet hører en lyd fra det skjulte, tror han det er kongen, og han myrder derfor personen, inden han når at se, at det i virkeligheden er kongens rådgiver Polonius, Ofelias far.
- 6) Claudius hører forfærdet om mordet på Polonius, og beder Rosenkrans og Gyldenstjerne om at myrde Hamlet, men Hamlet formår at dræbe dem, før de får ram på ham.
- 7) Hamlets kæreste Ofelia bliver vanvittig og hænger sig.
- 8) Laertes, søn af Polonius og bror til Ofelia, vender hjem fra sin rejse til Frankrig, da han hører om sin fars død. Da han kommer ind i salen, finder han ud af, at også Ofelia er død. Han er rasende.
- 9) Laertes vil hævne sin far, og finder ud af, at det var Hamlet der myrdede Polonius. Laertes udfordrer Hamlet til duel, og hele stykket får sin ende i et dramatisk klimaks.

HAMLET

3.

PERSONGALLERI

Hamlet, Prins af Danmark

Claudius, Konge af Danmark,
Hamlets onkel

Gertrud, Dronning af Danmark,
Hamlets mor

Polonius, kongens rådgiver

Ofelia, Polonius' datter,
Hamlets kæreste

Laertes, Polonius' søn

Rosenkrans, kongens
sikkerhedstjeneste

Gyldenstjerne, kongens
sikkerhedstjeneste

4.

HANDLINGSLAMMET HAMLET

Interview med instruktør Egill Pálsson

Hvad stiller man op når man får til opgave at sætte et af verdens mest ikoniske teaterstykker op? Egill Pálsson sagde ja til opgaven med at sætte HAMLET op med begyndte arbejdet med både stolthed og sommerfugle i maven.

“Hamlet er højborgen indenfor teater. Så når man bliver spurgt, om man vil sætte HAMLET i scene, føles det både som om man er blevet en moden instruktør, samtidig er det en kæmpe udfordring.”

Du har bearbejdet stykket, hvad er det du har gjort?

“Vi har bearbejdet forestillingen på en måde så det hjælper den historie, som vi gerne vil fortælle. Men det er stadig Shakespeares HAMLET. Blankversene, som Shakespeare altid skrev sine stykker i, er i vid udstrækning taget væk. Det sprog som Shakespeare brugte passede til den tid han levede i. Det var en måde at kommunikere med almindelige mennesker. Vi har forsøgt at finde et mere moderne sprog, der rammer os i dag. Det er et kunstnerisk valg at vi gerne vil give forestillingen en anden tone. Vi har også forkortet en del i stykket. Oprindeligt er HAMLET fem eller seks timer langt.”

Et stykke detektivarbejde

“Det første jeg gjorde, da jeg gik i gang med arbejdet, var at dykke ned i litteratur om Shakespeare. Hvem var han? Hvorfor skrev han Hamlet? Hvad er stykkets historie? Det er en fantastisk rejse at tage på, det er næsten som en slags detektivhistorie, hvor der hele tiden dukker nye spor og sammenhænge op. Der er skrevet ufatteligt meget om Shakespeare og Hamlet, så man må også vælge, hvilke veje man vil gå ud af, og der har jeg valgt mig nogle vigtige pejlemærker i vores fortolkning af stykket.

Et af de store pejlemærker er den polske teaterteoretiker Jan Kott, som har skrevet bogen *Shakespeare vor samtidige*. Han har en meget interessant læsning af HAMLET, som et politisk stykke, hvor Hamlet er en oprører mod det eksisterende samfund. Jan Kott var eksileret fra Polen og han inspi-

reerede flere teatermennesker i Østblokken, til at se Hamlet som én, der gik mod systemet. Den østtyske intellektuelle teatermand og poet Heiner Müller har lavet en meget berømt version af Hamlet, som hedder HAMLET MASKINEN, en postdramatisk forestilling, som jeg også har ladet mig inspirere af.

Jeg er meget optaget af det politiske lag i HAMLET, og i min forberedelse til den del har jeg læst flere filosoffer og samfundsteoretikere som for eksempel: Derrida, Fukuyama og Goffmann. Hvordan påvirker det os mennesker når samfundet forandrer sig og oplever opbrud? Hvad sker der, når der er store omvæltninger i samfundet? I 1960'erne var der en større kritik og diskussion af kapitalismen, end i dag.

Goffmann beskriver et sted, hvordan man ikke mærker store samfundsforandringer, når man er midt i dem. De bliver først åbenlyse, når man har været væk og kommer tilbage til det samme sted.

Det er noget jeg kan genkende fra mig selv. Jeg kommer fra Island og boede i en årrække i Danmark. Det Danmark jeg kom til i 1999 er ikke det Danmark jeg besøgte i dag. Ligesom Island også forandrede sig i de år, jeg boede i Danmark.

Efter at have været på denne rejse igennem forskellige historiske, teaterteoretiske og sociologiske tekster gik jeg i gang med at se på HAMLET med et nyt blik.”

Den forkerte mand på det forkerte tidspunkt

At Claudius slår sin bror ihjel for selv at blive konge, har ikke været svært at tro på i Shakespeares samtid. Sådan kunne magtovertagelser sagtens foregå på den tid. Det var heller ikke udsædvanligt, at den nye konge giftede sig med den tidligere herskers dronning. Dronningen er nødt til at befinde sig i nærheden af magten. Under overfladen i HAMLET er både Gertrud og Hamlet i fare. Claudius vil sandsynligvis prøve at komme af med dem begge to hurtigst muligt. Hamlet er ikke et særlig

HAMLET

politisk væsen. Hamlet ved, at der er sket noget uretfærdigt, men han kan ikke bevise det. Hvordan skal han handle? Han prøver at gøre det rigtige, men kommer til at gøre tingene endnu værre. Han er "the wrong man at the wrong time doing the wrong things". Hamlet studerer i Wittenberg, og er vel en slags humanist. HAMLET er også historien om en ny generation, der ikke vil reproducere det eksisterende magtsystem. The time is out of joint. Der er noget, der er gået ud af led, som den unge generation skal forsøge at få på plads igen.

Noget er råddent i

"Det er noget af det, der har ramt mig med Hamlet. Jeg kan genkende den følelse af, at noget er forkert, men at jeg samtidig føler mig handlingslammet. Jeg ved, at der foregår ting i den politiske verden, som jeg ikke bryder mig om, men hvad skal jeg stille op? Jeg tror, det er en følelse, som mange genkender. Der findes en voksende radikaliserings i Danmark og Europa, der foregår krænkelse af humanistiske værdier. Og ingen protesterer, ingen sætter sig imod. Vi sidder i en moralsk skruestik. Har vi overhovedet evnerne til at bekæmpe det uden at forråde vores egen menneskelighed? Hvordan skal vi gå op imod et system, der er så sikkert på sin egen ret og sandhed? Vi står lige så svagt som Hamlet med sin tvivl over for politikertyper, som Claudius, der ikke er bange for at forråde, forenkles og sætte hårdt mod hårdt. Something is rotten in this age of hope!

A

Arbejdsspørgsmål

> Læs uddraget fra Jan Kotts bog og uddyb hans læsning af HAMLET.

> Hvordan opfatter du Odense Teaters version af HAMLET?

> Genkender du Egill Pálssons følelse omkring nutidens politik?

> Lykkes det at få visionen frem i HAMLET?

EGILL PÁLSSON

Egill Pálsson er født og opvokset på Island. Han er uddannet skuespiller fra Icelandic Academy of Acting i 1999 og uddannet instruktør fra Statens Teaterskole i København i 2002.

Pálsson har arbejdet for en lang række teatre i Island, Danmark, Sverige, Tyskland og Færøerne. I Danmark har han blandt andet arbejdet for Det Kongelige Teater, Teater Camp X, Husets Teater, Teater Får302. HAMLET er den første forestilling Pálsson instruerer på Odense Teater.

Scenografien til HAMLET er skabt af Martin Eriksson, og det er ikke deres første samarbejde som instruktør og scenograf. Tilbage i 2003 arbejdede de sammen på DEN ARABISKE NAT (Stockholm Stadsteater) og i 2005 på forestillingen GALSKAB for (Det Kgl. Teater).

Egill Pálsson var i 2007 husinstruktør for Det Kgl. Teaters anneksscene Turbinehallerne, hvor han instruerede SPIS...ELLER BLIV SPIST (YEAH!), SANGE OM BESVÆRLIGE MENNESKER og NIKITA OG DEN STORE PSYKOSE.

Pálsson har arbejdet med alt fra mere eksperimentelle forestillinger som GALSKAB (Det Kgl. Teater, 2005) og MINDCAMP (Hafnarfjardur Teater, Reykjavik), til mere klassiske tekster som BOGTYVEN (Det Kgl. Teater, 2009) og Ibsens KVINDEN FRA HAVET (Göteborgs Stadsteater, 2014).

Udover sit arbejde som instruktør underviser Egill Pálsson bl.a. på Instruktøruddannelsen ved Statens Scenekunstscole fra 2006.

*Something is rotten
in this age of hope!*

5.

SHAKESPEARE I VORES SAMTID

Herunder kan du læse et uddrag fra kapitlet "Hamlet omkring vort århundredes midte" fra Jan Kotts bog "Shakespeare vor samtidige".

JAN KOTT (1914 - 2001)

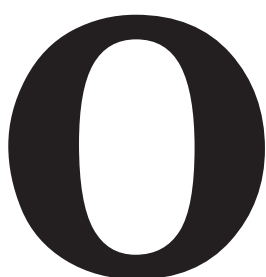
Jan Kott var en politisk aktivist, kritiker og teaterteoretiker fra Polen.

"Hamlet kan ikke opføres i sit fulde omfang, for forestillingen ville da vare seks timer. Man må foretage et udvalg, forkorte og udelade. Man kan kun spille én Hamlet af dem, som dette mesterværk rummer. Det vil altid blive en Hamlet, der er fattigere end Shakespeares; men det kan også blive en Hamlet, der er beriget ved at tilhøre vor tid. Det kan, men jeg vil hellere sige: det må. For Hamlet lader sig ikke simpelt hen "opføre". Måske er det årsagen til den tiltrækning, det øver på regissører og skuespillere. Mange generationer har fundet sig selv i dette drama. Måske er det geniale ved Hamlet netop, at man kan kende sig selv i det som i et spejl. Den fuldendte Hamlet måtte på én gang være den mest shakespeareske og den mest moderne. Er en sådan Hamlet mulig? Jeg ved det ikke. Men man kan kun bedømme en Shakespeareiscenesættelse ved at spørge, hvor meget der er i den af Shakespeare og hvor meget af os selv."

"Det klassiske spørgsmål, om Hamlets vanvid er virkeligt eller forstilt, besvarede Krakau-opførelsen således: Hamlet foregiver forrykthed, han skjuler sig koldblodigt bag sin maske for at kunne gennemføre statskuppet; Hamlet er forrykt, fordi politik, når det dræber alle følelser, bliver galskab. Jeg har intet at indvende mod en sådan fortolkning. Og jeg begræder ikke alle de andre Hamlet'er: hverken moralisten, der ikke kan trække en skarp grænse mellem godt og ondt, eller den intellektuelle, der ikke kan finde en tilstrækkelig god grund til at handle, eller filosoffen, der drager verdens eksistens i tvivl. Jeg foretrækker for dem alle en ung mand, der er besat af politik, befriet for illusioner, sarkastisk, lidenskabelig og brutal. Han er oprører, som unge mænd plejer at være, men samtidig har han noget af James Deans charme. Hans lidenskab forekommer somme tider barnagtig. Han er utvivlsomt mere primitiv end alle sine forgængere i rollen. Det er ikke tænkksomhed, men handling, der er hans styrke. Han er forbitret og beruser sig i sin harme som i alkohol. Det er den polske Hamlet efter den 20. partikongres." – s. 70

Kilde:

Jan Kott (1964): "Shakespeare vor samtidige", oversat af Karina Windfeld-Hansen, Steen Hasselbachs Forlag (1966), 1. oplag på dansk.

Opgave

Læs Jan Kotts tekst

- > Diskuter teksten. Hvad er det Kott siger? Er du enig?
- > Lav en liste over alle de forskellige temaer du kan finde i HAMLET. Hvilke temaer ville du vælge at fokusere på, hvis du skulle sætte den op?
- > Hvilke temaer i HAMLET er relevante den dag i dag?

6. AMLED

Udover det højspændte politiske klima i Shakespeares samtid lod han sig blandt andet også inspirere af historien om Amlod fra Saxos "Danernes bedrifter". Herunder kan du læse om Amlod historiens handling:

Amlod, søn af Ørvendel, er en dansk sagnhelt, der sammen med sin bror Fenge styrede Jylland. Fenge dræbte sin bror, tog hele magten og ægtede broderens enke, Gerutha. Amlod søgte at undgå faderens skæbne ved at optræde som gal og tale i gåder.

Under et bevæget møde med sin mor dræbte Amlod Fenges spion og blev derefter sendt til England medbringende et rune-brev med ordre om sin egen henrettelse; dette brev omskrev han, således at hans to ledsagere blev hængt, hvorimod han selv fik kongens datter til ægte.

Året efter vendte Amlod hjem og hævnede faderdrabet, overtalte jyderne til at kåre ham som konge og drog tilbage til England, hvor han ægtede en skotsk dronning.

Med begge hustruer rejste han hjem til Danmark, hvor han imidlertid faldt i et slag mod Lejre-kongen, der havde krævet ham til regnskab for overtagelsen af Jylland.

Hans anden dronning, der havde lovet at følge ham i døden, kastede sig i armene på sejrherren. Amlods historie kendes fra Saxos Gesta Danorum og ligger til grund for William Shakespeares Hamlet.

Kilde Gyldendals Den Store Danske

Læs om Saxo Grammaticus

http://denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Historieteori_og_-_videnskab/Historikere_i_middelalderen,_Europa/Saxo

Danmark er et fængsel
Hamlet

A

Arbejdsspørgsmål

- > På hvilke måder ligner de to historier om Amlod og Hamlet om hinanden?
- > Hvad ligner ikke hinanden? Tid og sted for eksempel.

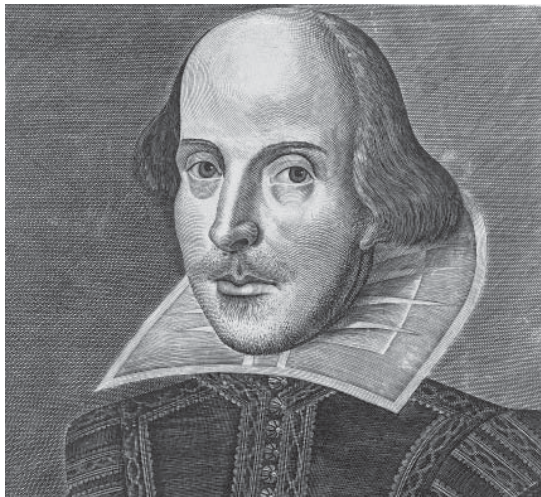
7.

SHAKESPEARE OG HANS SAMTID

At være eller ikke, at være,
det er sagen.

Hamlet

Shakespeares værker er i høj grad en afspejling af den periode, de er skrevet i.

William Shakespeare (1564 - 1616)

Temaerne i Shakespeares stykker er præget af renæssancens ideer og opfattelser. F. eks. skal den feudale orden opretholdes. En polsk forsker, Jan Kott, som står bag banebrydende nyfortolkninger af Shakespeares dramaer, taler ligefrem om, at Shakespeare i sine kongestykker bruger en feudaltrappe, som kongerne går op ad. Hvert enkelt trin kan kun nås i kraft af mord og svigt. Lykkes det at nå det øverste trin, fører næste skridt automatisk til, at personen falder i afgrunden og tilintetgøres, fordi denne har sat sig op imod den eksisterende orden. Det ses især i RICHARD DEN III, hvor det stort set er det, som udgør selve fabeln - men fænomenet optræder for eksempel også i MACBETH.

Følelserne og lidenskaberne kommer til at spille en større rolle hos Shakespeare end hos hans samtidige - dramatikerne Ben Jonson og Christopher Marlowe. I HAMLET handler hovedperso-

nen Hamlet f. eks. først, da han af lidenskabelige årsager er nødt til det. Forud har Hamlet overvejet forskellige rationelle løsninger på sit problem, men det er lidenskaben, som ender med at blive udslagsgivende.

Shakespeare tager også fat i et andet af renæssancens fundamentale problemer - den mere filosofiske overvejelse af livets mening. I flere af hans værker kommer det til udtryk ved, at livet i sig selv er et teater, hvori mennesket kan sammenlignes med en skuespiller.

Renæssanceteatret, som havde sit udspring i Italien, kom hurtigt til at indordne sig efter en række dramatiske regler, som senere er blevet kendt som det neoklassicistiske ideal. Neoklassicismen bygger i høj grad på Aristoteles' værk "Poetikken" fra det antikke Grækenland, med de to hovedgenrer komedie og tragedie, hvor tragedien skal skrives i fem akter. På dette punkt følger Shakespeare renæssancens ideal og begejstring for antikken, men der er også punkter hvor Shakespeare afviger fra det øvrige Europas dramatikere. En vigtig tendens i neoklassicismen var en søgen efter "sandhed" og "det virkelige", hvilket udmundede sig i "de tre enheder": én tid, ét sted og én handling. Tid referer til den tidsperiode stykket strækker sig over. Ifølge neoklassicismen må stykket ikke vare mere end et døgn, da publikum er bevidst om, at det kun tager få timer at overvære dramaet. Stykket skal også helst foregå samme sted, da publikum ved, at de ikke har flyttet sig undervejs. Til sidst må der også kun være én handling og ikke for mange sidehandlinger. Shakespeare overholdt ikke altid disse tre enheder, da hans stykker ofte har store indviklede handlinger med mange karakterer og flere forskellige tematikker og sidehandlinger, samtidig med at flere af hans dramaer forgår over en længere periode, og skifter lokalitet mange gange. Fordi Shakespeare ikke overholdt det neoklassicistiske ideal, var hans værker foragtet på hans samtid i lande som Italien og Frankrig, og først i slutningen af 1700-tallet begyndte Shakespeare for alvor at blive anerkendt rundt om i Europa, for i dag at være den mest læste, opførte og omdiskuterede dramatiker nogensinde.

Du kan finde en tidslinje her:

<http://absoluteshakespeare.com/trivia/timeline/timeline.htm>

Læs mere om Shakespeare og hans værker

<http://kgiteater.dk/det-sker/shakespeare-450-ar/shakespeare>

http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Litteratur/Engelsksproget_litteratur/Engelsk_litteratur_1579-1637/William_Shakespeare

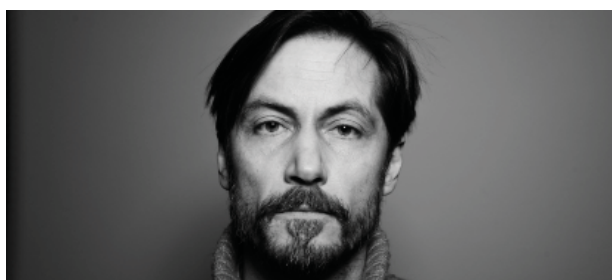
http://absoluteshakespeare.com/plays/a_midsummer_nights_dream/a_midsummer_nights_dream.htm

8.

MAGTENS RUM

Interview med scenograf Martin Eriksson

MARTIN ERIKSSON

Svenske Martin Eriksson er uddannet fra Statens Teaterskoles scenografilinje i 2001. Han har skabt scenografier til både teater og opera i både Sverige og Danmark. I Danmark har han blandt andet stået bag scenografierne til GÅLSKAB (Turbinehallerne, Det Kongelige Teater), BUMS (Husets Teater), DET STORE ÆDEGILDE (Aalborg Teater). Martin Eriksson har ofte arbejdet sammen med Egill Pålsson blandt andet på Det Kongelige Teater hvor de stod bag OMSTIGNING TIL PARADIS. På Odense Teater har Martin Eriksson tidligere skabt scenografien til ONKEL VANJA (2014).

Martin Eriksson er scenograf på HAMLET. Det betyder at det er ham som har designet scenerum og kostumer. Vi har mødt ham for at høre om hans tanker om forestillingen.

Har I lavet meget om på historien?

"Det er mere sproget, grebet og spillestilen, der gør denne version anderledes. Men det er stadig den klassiske Hamlet historie vi fortæller. Vi har fokuseret på magtspillet og magtstrukturerne i forestillingen og det afspejler sig selvfølgelig også i scenografien."

Kan du fortælle om scenografien til HAMLET og tankerne bag den?

"Jeg har ladet mig inspirere af den skandinaviske modernisme til en minimalistisk og stringent stil med rene linjer. Scenografien er bygget som en stor trækasse med tre sider og et loftsudspring. Idéen er, at det skal virke som et meget lukket, klaustrofobisk rum. Hamlet føler sig fanget i det

her magtrum, hvor magthaverne nemt kan spionere og overvåge folk.

Det er en meget systematisk scenografi. Den er opbygget af træfelter, eller små kasser. På en måde repræsenterer den et system eller en samfundsmodel, som mennesker skal passe ind i. Et af hovedtemaerne i vores fortolkning af HAMLET er at vise menneskets møde med magtens system eller struktur. Scenerummet symboliserer magten. Magtens rum er stortslået og imponerende. Mennesker bliver meget små i det system.

Dem gamle konge, Hamlets far, er død og den nye konge Claudius, Hamlets onkel kommer til og skal gøre sig gældende i den etablerede magtstruktur. Scenografisk var det tanken, at Claudius skulle flytte ind og præge scenografien med sin egen stil. Det er blevet meget minimalt, hvad der er tilbage af den idé. Men sådan er det også nogle gange. Idéen med rummet er også, at man kan fjerne de træplader, som udgør rammen. Efterhånden som stykket skrider frem, afslører Hamlet, at magten kun er en struktur. Et skelet. Og på den måde er han med til at stoppe Claudius' vej til magten."

Hvad er tankerne bag kostumerne?

"Jeg har hentet inspiration fra de forskellige kongehuse i Europa. Hvordan signalerer man magt og status med moderne tøj i dag? Hvordan går politikere, spindoktorer og embedsmænd klædt? Overordnet er kostumerne inddelt efter status. De kongelige har skræddersyet, elegant tøj, der aldrig er for meget. Polonius og hans familie er ligesom et skridt ned. Polonius er mere skåret i sådan en korrekt politiker, EU stil og så er der Rosenkrans og Gyldenstjerne som ligger nederst i hierarkiet.

Når man begynder arbejdet med kostumerne begynder man med de her overordnede grupper og så får de mere og mere individuelt præg efterhånden.

Scenografien består også af nogle videosekvenser?

HAMLET

Ja. På en eller anden måde er alle videosekvenserne tænkt som et blik ind i Hamlets hoved og følelser."

Og så er der en musiker på scenen hele tiden?

"Ja, Timo Kreuser har sit flygel med på scenen. Han skulle først have været i orkestergraven, men vi måtte flytte ham på scenen af tekniske årsager, selvom han ikke var meget for det. Han spiller sin egen musik live hele forestillingen. En slags levende lydskulptur."

En historie om politisk afmagt

"Vi har også været optagede af den politiske afmagt, som Hamlet føler, og som på en måde også præger vores samtid. Den humanistiske Hamlet er i tvivl, ligesom mange andre humanister er i dag. Det ser vi i hele Europa. Humanismens opgave er at forklare, stille spørgsmål og forsøge at forstå mennesket. Humanismen

handler om at nuancere og vise sager fra forskellige vinkler. Som den politiske virkelighed ser ud lige nu, så er det den mere slagkraftige politiske type, der vinder frem. Politikere der skråsikkert kan fremlægge deres planer og holdninger er populære. Det har givet en slags handlingslammelse i de mere humanistisk orienterede kredse.

I vores version er Hamlet fuld af tvivl. Han prøver at afsløre magten, men hans tvivl kommer i vejen for hans handlekraft. Da han kommer til det punkt, hvor han skal handle, er han forsvundet langt ind i galskaben og ender med at ødelægge sine omgivelser endnu mere. På den måde bliver Hamlet et symbol på en humanisme, der spiller fallit."

A

Arbejdsspørgsmål

- > Prøv at beskrive scenografien med dine egne ord
- > Kan du se på de forskellige karakterer hvor i hierarkiet, de befinder sig?
- > Hvordan?
- > Prøv at surfe rundt på nettet efter billeder af kongehuse og embedsmænd. Kan du genkende, hvad scenografen har ladet sig inspirere af?
- > Find evt. eksempler på de forskellige statusgrupper.
- > Hvilke videosekvenser lagde du mærke til?
- > Hvordan opfattede du dem?
- > Hvordan synes du det virker med Timo Kreusers musik? Hvad gør den for stemningen i forestillingen?
- > Hvilken betydning har det, at det er levende musik?

9.

POLITISK THRILLER

Interview med skuespiller Morten Brovn

Politiske intriger og magtmisbrug gennemsyrrer Shakespeares HAMLET, og det gør Shakespeares stykke højaktuelt i en tid med magtarrogance og politikerlede. På Odense Teater er det den unge og karismatiske skuespiller Morten Brovn, der indtager scenen som Hamlet. Vi har mødt ham for at tale om det berømte stykke.

Hvorfor er HAMLET blevet så ikonisk?

"HAMLET er et fantastisk skuespil, med en meget helstøbt opbygning. Det har alt, hvad der skal til af skæbnesvangre handlinger, bedrag og død. Emner som magtsyge, begær, tvivl og loyalitetskrise rammer os lige så stærkt i dag, som det må have gjort på Shakespeares tid.

På en eller anden måde er HAMLET blevet indbegrebet af teater. Når talen falder på teater eller det at være skuespiller, får vi hurtigt et billede ind på nethinden af en mand med pludderskjortærmer, der står med et kranie og siger "at være eller ikke at være". HAMLET kan spilles på et utal af måder. Det handler om at finde det ved historien, der rammer os mest lige nu. Vores udgave af HAMLET er nærmest en skarptskåret politisk thriller."

"Samtidig er der elementet med et stykke inde i stykket. Jeg ved ikke, om det greb var set før på Shakespeares tid, men det fungerer i hvert fald. Det handler om at sætte i scene, at man står og sætter i scene. Det må have været en nærmest transcenderende oplevelse for folk på den tid, og det er en effektiv måde at få sin pointe igennem på. Hamlet sætter stykket i scene, for at vise menneskene omkring sig, at der er blevet gjort uret, hvilket de gerne må reagere på, og det er helt grundlæggende også derfor vi laver teater. Instruktøren og skuespillerne vil gerne nå det punkt, hvor de føler, at den her forestilling sender virkelig nogle signaler og pointer ud. Det er formentlig også derfor Hamlet er så aktuel i dag. Det er en drivkraft i kunsten, eller bør være det, at man vil informere og danne folk."

Hvad er din Hamlet for en figur?

"Hamlet har svært ved at navigere i magtens centrifuge af intriger og magtsyge. Han har mistet sin far og skal til at være voksen, men han er ikke noget stort politisk talent, og sorgen lammer hans handlekraft. Før Hamlet overhovedet kan nå at bearbejde sin sorg, fortsætter det politiske magtspil, og i hele første halvdel af skuespillet halter han bagefter. I magtspillet ofres alle, og Hamlets forsøg på at hæv-

*The world is a stage and
we all have a role to play
Hamlet*

ne sin far trækker flere og flere blodige spor efter sig. På mange måder er magt grimt, det fjerner menneskeligheden og nuancerne i os. Men magten er jo også nødvendig. Hamlet tilhører en ny generation, som skal til at træde i karakter, men hvordan gør man det? Hvordan skal han vise handlekraft uden at blive brutal og magtliderlig selv?"

MORTEN BROVN

Morten Brovn er født i 1981 og opvokset i Vendsyssel.

Han blev uddannet fra Skuespillerskolen i Odense i 2009, hvor han medvirkede i præsentationsforestillingen VANGSÅ.

Allerede på 3. året af skuespilleruddannelsen gik han til audition på egnsteatret Mungo Park Kolding, og var dermed sikret fast job næsten 2 år, før han var færdiguddannet. Han var en fast del af ensemblet på Mungo Park i 3 år, hvor han medvirkede i forestillingerne GRENZEN, SEEST, MONOLOGER, MUNGO PARK – MANDEN BAG NAVNET, LYKKEN I INGENMANDSLAND og juleforestillingen MUNGO PARKS GÆSTEBUD. Han har herefter arbejdet nogle år som freelance skuespiller på Husets Teater i København (DET BLÅ BLÅ HAV), Folketeatret (JEAN DE FRANCE) og Odense Teater.

Han har på Odense Teater bl.a. medvirket i SOM MAN BEHAGER (2011), JEANNE D'ARC (2013), DE LÆRDE KVINDER (2013), PEER GYNT (2013), MANDEN UDEN FORTID (2014), EN SKÆRSOMMERNATSDRØM (2014) og ELEFANTMANDEN (2015).

I denne sæson indgår Morten Brovn som en del af det faste ensemble, hvor han vil medvirke i forestillingerne HAMLET, MONTY PYTHON'S SPAMALOT og HIMMEL UDEN FUGLE.

10.

SHAKESPEARE OG THE GLOBE

Da Shakespeare blev født (1564) var der ikke permanente teaterbygninger i England. Skuespillere var omrejsende, de havde deres grej i en hestetrukken kærre, som kunne slås ud og bruges som scene på torve, pladser og i krogårde, hvor de fik lov til at spille.

I 1576 byggede James Burbage, en teaterinteresset snedker, en teaterbygning i Shoreditch uden for London (i dag i London, lige nord for City). Han kaldte bygningen The Theatre – et for datiden usædvanligt ord, andre teatre blev kaldt 'Playhouses'.

The Theatre var konstrueret som de bygninger, der blev brugt til bjørne- og hundekampe: Tøndeformet med plads til publikum på balkoner og en kampplads i midten.

Da Shakespeare kom til London (formodentlig omkring 1590) var han blevet gift med Anne Hathaway og de havde fået tre børn. Han blev tilknyttet som skuespiller til Burbages teater, hvor han spillede sammen med Burbages søn Richard.

Snart begyndte Shakespeare at skrive stykker, og han blev medejer af teatret, og The Theatre blev vældig populært – så populært at ejeren af den grund teatret var bygget på, hævede huslejen ud over det rimelige.

I vinteren 1598-99 besluttede Shakespeare & Co at flytte. De pillede teatret fra hinanden og flyttede det over Themsen, som den vinter var isbelagt. Teatret var bindingsværk, hvor træet sat sammen med træ-pløkker, der kunne bankes ud. Syd for Themsen i byen Southwark genopførte de bygningen og gav den navnet Globe Theatre.

Teatre var forbudt i selve London, men Southwark lagde grund til flere tilsvarende teatre: The Rose, The Swan med flere.

I 1610 trak Shakespeare sig tilbage og flyttede hjem til sin familie i Stratford.

I 1613 nedbrændte Globe Theatre, da en kanon (med løst krudt) antændte stråtaget under en opførelse af Henrik 8.

Det blev genopført i 1614, men da puritanerne overtog regeringsmagten i 1641, blev teater forbudt, og bygningen forfaldt.

EN GENOPSTÅET GLOBE

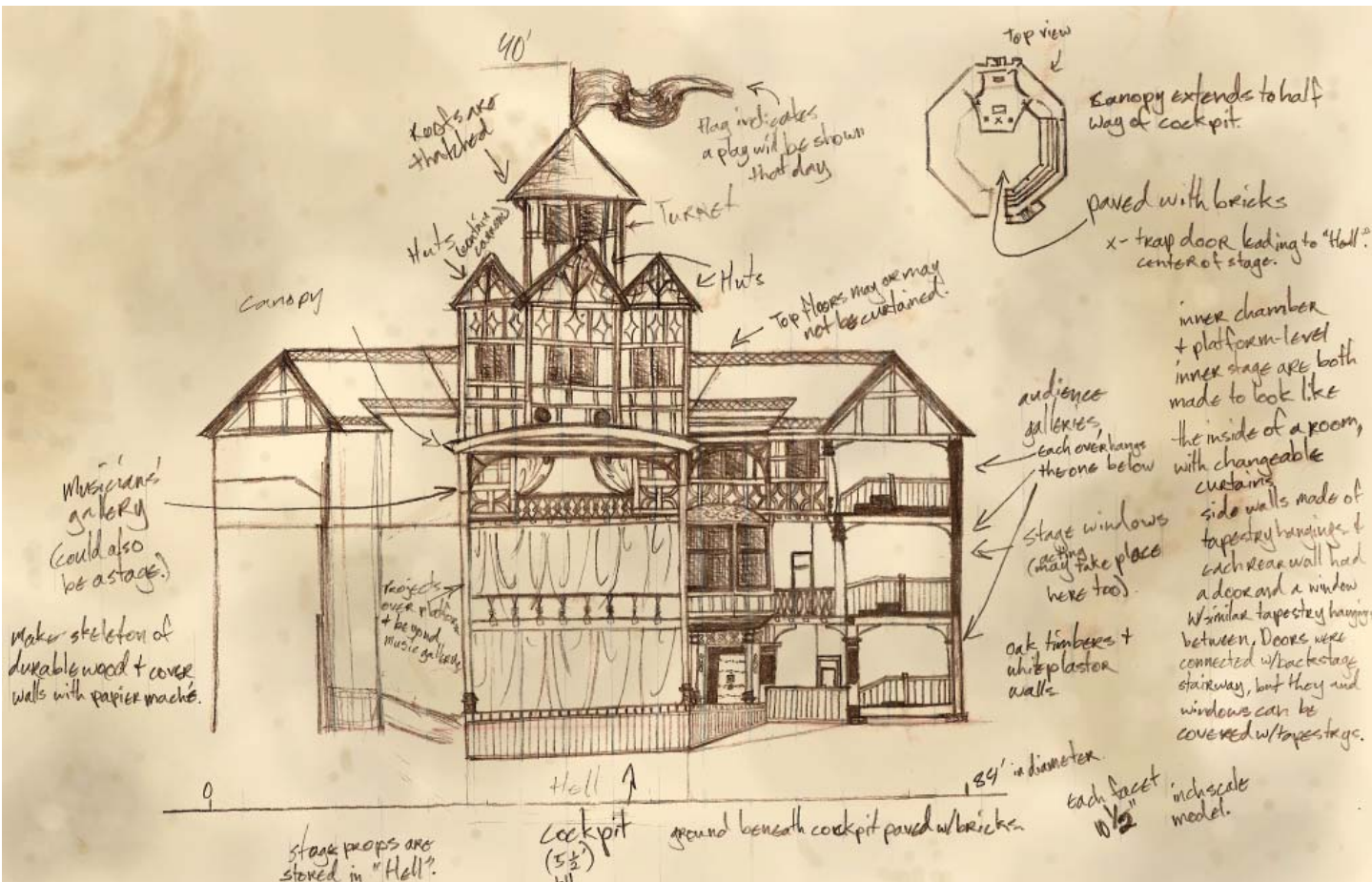
I 1949 kom den amerikanske skuespiller Sam Wanamaker til London og ønskede at se Shakespeares teater. Chokeret over at det ikke eksisterede besluttede han at gøre noget ved det, og igennem mange år arbejdede han utrætteligt på at skaffe midler til en genopførelse. I 1970'erne kunne man købe en grund ved Themsen – i et område der på det tidspunkt var fyldt med lagerbygninger og pakhuse.

De begyndte at bygge uden helt at vide hvordan *The Globe* så ud, man havde kun løse skitser og beskrivelser, men ved et stort held fandt man i nærheden fundamentet til det oprindelige *The Globe*, og kunne nu se at det var en 20-kantet bygning, ikke rund som man havde antaget.

The Globe er bygget som en kopi så nøjagtigt, som det kunne lade sig gøre. Shakespeares teater rummede tre tusinde tilskuere – brandmyndighederne tillader kun det halve antal nu, og det holdt hårdt at få lov til at lægge stråtag på, da stråtag i London havde været forbudt siden London brændte i 1666. Der måtte også flere ind- og udgange til og grønne exit-skilte.

I 1997 åbnede *The Globe* igen efter tre hundrede og halvtreds år.

HAMLET

11.

DET ELIZABETHANSKE TEATER

Ser vi på baggrunden for Shakespeares teater, blev det engelske samfund i perioden 1558-1603 styret af den engelske dronning Elizabeth I, som også har lagt navn til det elizabethanske teater. Elizabeth I's regeringsperiode var præget af en tilsyneladende harmonisk udvikling. Men bag den rolige facade lurede opgøret med den statiske feudale samfundsorden, og sammenstødet fik sit omdrejningspunkt omkring år 1600, hvor bevidstheden om, hvilke muligheder det enkelte menneske besad, for alvor blev slået fast.

Overgangen fra det feudale samfund i retning mod det borgerlige samfund sætter sine spor i opfattelsen af det kollektive og det individuelle. Hvor man tidligere blev betragtet som bærer af sin families arv og skæbne, åbnes der nu langsomt for muligheden for selv at kunne handle - vel at mærke på egne vegne og for ens egen skyld. Et tema, som tydeligt afspejles i renæssancens dramatik og litteratur.

I årtierne omkring 1600 udviklede England et enestående og rigt teaterliv med udgangspunkt i en omfattende og særpræget opkomst af dramatikere. 1576 åbnede de første to offentlige teaterbygninger i London på nordsiden af Themsen, efterfulgt af flere andre, og omkring 1580 blev også sydsiden et yndet teaterområde, hvor de mest berømte scener, Rose, Swan og Globe var placerede. Selve teaterhuset blev af Shakespeare kaldt 'this wooden O' pga. formen, og kunne rumme over 2.000 tilskuere, der enten stod på jorden eller sad på balkoner omkring den fremskudte, åbne scene. Den var udstyret med et halvtæg, båret af to søjler, i baggrunden fandtes et 'tiring house' til omklædning, rekvisitter og entréer for spillerne, desuden en balkon, der kunne fungere som spillested og placering af de obligatoriske musikere. Opførelserne fandt sted i dagslys. Scenografien var minimal, stedet for stykkets handling, tid og miljø blev beskrevet af skuespillerne i poetisk eller dramatisk sprog, hvilket appellerede til fantasien, men kostumerne var maleriske, smukke og i det store og hele samtidige. Teater skulle ikke illudere virkelighed, men være nærværende, aktuelt, undertiden politisk, og ikke mindst poetisk. Da de færreste kunne læse og skrive, blev det talte sprog i hverdag og fra scenen centralt for tidens publikum. Blankversets rytme skabte et flydende, let forstå-

eligt sprog, der var rigt på nuancer, overgange og dramatisk nerve. Det store teaterrom fordrede en gestik og mimik, der var tydelig, en stil der var retorisk og stiliseret, ikke naturalistisk, jf. dog Hamlets belæring til skuespillerne i Shakespeares Hamlet 3. akt 2. scene.

Trupperne og deres medlemmer var under protektion af en øvrighedsperson, en adelsmand, militærperson eller selveste majestæten, hvilket var nødvendigt, hvis de ikke ville betragtes som vagabonder og være hjemfaldne til forfølgelse og arrestation. Efter dronning Elizabeth I's død i 1603 kom f.eks. Shakespeares selskab, Lord Chamberlain's Men, i kongelig tjeneste hos James I som King's Men (The King's Servants and Grooms of the Chamber). Ny dramatik og ny stil skabte fornyet interesse om det jacobeaniske teater med bl.a. Thomas Middleton, John Webster og Philip Massinger tillige med Shakespeares sene skuespil. I måden at behandle det dramatiske stof, i mentaliteten, i beskrivelsen af miljøer og mennesker har det elizabethanske og jacobeaniske teater og drama klare berøringsflader med vor tid og har vist sig overraskende aktuelt og levedygtigt.

Læs mere om det elizabethanske teater

[http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Teater/Teatergenrer/Ren%C3%A6ssancen_\(Teater\)](http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Teater/Teatergenrer/Ren%C3%A6ssancen_(Teater))

Kilde:

Henrik Flygare, Annette K. Højlund, Henriette Ohrt og Poul Ægidius, KLAR SCENE - EN INTRODUKTION TIL TEATER, 2002, forlaget Drama

A

Arbejdsspørgsmål

- > Shakespeare skrev Hamlet nogenlunde samtidig med at James I var blevet konge. Prøv at finde ud af mere om denne overgangsperiode.
- > Hvorfor skrev Shakespeare på blankvers?
- > Hvad hed Shakespeares teatertrup under henholdsvis Elizabeth I og James I

12.

FØR OG NU

I de følgende afsnit kan du sammenligne Shakespeares HAMLET med Odense Teaters bearbejdede version. Du kan både sammenligne persongalleriet og to forskellige uddrag.

13.

PERSONGALLERI FØR OG NU

Herunder ser du rollelisterne for henholdsvis Shakespeares originalversion og Odense Teaters opsætning.

HAMLET

Personer i originalversionen

CLAUDIUS, Konge af Danmark, Hamlets onkel
 HAMLET, Prins af Danmark
 HORATIO, Hamlets ven
 POLONIUS, rigsråd og øverste kammerherre
 LAERTES, Polonius' søn
 VOLTIMAND, hofmand
 CORNELIUS, hofmand
 ROSENKRANDS, hofmand
 GYLDENSTJERNE, hofmand
 OSRIK, hofmand
 EN ANDEN HOFMAND
 EN PRÆST
 MARCELLUS, officer
 BERNARDO, officer
 FRANCISCO, en soldat
 REYNALDO, tjener hos Polonius
 EN OFFICER
 FORTINBRAS, Prins af Norge
 FØRSTE GRAVERKARL
 ANDEN GRAVERKARL
 GERTRUD, Dronning af Danmark, Hamlets mor
 OFELIA, Polonius' datter
 HAMLETS FARS GENFÆRD
 Herrer, damer, soldater, søfolk, skuespillere,
 sendebud, følge

HAMLET

Personer i Odense Teaters version

HAMLET, Prins af Danmark
 CLAUDIUS, Konge af Danmark, Hamlets onkel
 GERTRUD, Dronning af Danmark, Hamlets mor
 OFELIA, Polonius' datter, Hamlets kæreste
 LAERTES, Polonius' søn
 POLONIUS, Kongens rådgiver
 ROSENKRANDS, hofmand
 GYLDENSTJERNE, hofmand

*Timen er snart inde,
 du har pligt til hævn
 Genfærdet*

A

Arbejdsspørgsmål

Sammenlign de to rollelister.

Hvilken type roller er ikke med i Odense Teaters opsætning?

Hvad fortæller det dig om Odense Teaters opsætning, at mange af Shakespeares originale karakterer er skåret ud?

Hvad kunne være begrundelsen for at skære nogle af rollerne ud?

HAMLET

14.

UDDRAG FØR OG NU

Herunder kan du læse og sammenligne åbningsscenen i Shakespeares HAMLET med åbningsscenen i Odense Teaters opsætning. Det er to vidt forskellige scener.

UDDRAG NR. 1

1. SCENE, 1. AKT SHAKESPEARES VERSION

[Helsingør. En skanse uden for slottet. Vagten Bernardo har netop afløst vagten Francisco. Marcellus og Horatio er kommet ind.]

Marcellus: Hallo! Bernardo?

Bernardo: Ja! Hør, er Horatio der?

Horatio: Et stykke af ham.

Bernardo: Velkommen til Marcellus og Horatio!

Horatio: Har dette her – vist sig igen i nat?

Bernardo: Nej, jeg har intet set.

Marcellus: Horatio siger at det er hjernesvind og nægter pure at tro på dette frygtelige syn, som vi har set to gange nu; og derfor bad jeg ham at komme med og våge med os disse nattetimer, så han, hvis dette genfærd skulle komme, selv kan få syn for sagn og tale til det.

Horatio: Å snak, det kommer ikke.

Bernardo: Sid nu ned; lad os igen bestorme jeres ører, der er så stærkt forskanset mod vort udsagn, – hvad vi har set to nætter.

Horatio: Las os sidde og høre, hvad Bernardo kan fortælle.

Bernardo: Den sidste nat, just som den samme stjerne, der står deroppe lige vest for polen, belyste på sin gang det strøg af himlen, hvor den nu skinner, så jeg og Marcellus, på slaget ét –

Marcellus: Tys! Stille! – Se, der kommer det igen!

[Genfærdet kommer ind]

Bernardo: I skikkelse helt som vor døde konge!

Marcellus: Horatio, du er boglærd, tal du til det.

Bernardo: Se hvor det ligner kongen! Se, Horatio!

Horatio: Aldeles; gru og undren ryster mig.

Bernardo: Det venter, vi skal spørge.

Marcellus: Spørg, Horatio.

Horatio: Hvad er dog du, der raner nattens time og denne skønne helteskikkelse, i hvilken den begravne danerkonge har forstum vandret? Tal, i himlens navn!

Marcellus: Det er fortørnet.

Bernardo: Se, det skrider bort.

Horatio: Bliv! Tal! Tal! Jeg besværges dig, så tal!

[Genfærdet forsvinder]

Kilde:

Oversat af Henning Krabbe i: "Samlede Shakespeare - Dramatiske Værker", Boghandlerforlaget.

UDDRAG NR. 2

1. SCENE, 1. AKT ODENSE TEATERS VERSION

[Hamlet alene. Alle er døde.]

Hamlet: Jeg var Hamlet. Jeg stod ved kysten og talte med brændingen BLA BLA BLA. I ryggen ruinerne af Europa.

At handle eller ikke at handle. At handle eller ikke, det er sagen.

Om det er sjælen hæderligt at tåle den hårde skæbnes pileskud og stenkast eller at føre krig med sorgens hav og ende den med trods. At dø – at sove – ej mere – og tro at søvn vil ende den hjertekval, de tusind lidelser som blev kødets arv. Det er en løsning man ku ønske sig, at dø, at sove, sove, muligt drømme... Muligt drømme... drømme...

[Som spøgelse passerer først Getrud, så Claudius, Polonius, Laertes, Rosenkrands og Gyldenstjerne på kryds og tværs forbi Hamlet, som fra dødsriget. Hamlet forsøger at få en af dem til at tage imod kronen, men ingen tager imod, og stille forsvinder de bort. Til sidst kommer Ofelia. Hamlet forsøger at få kontakt, men også hun forsvinder bort.]

Bearbejdet af:

Egill Pálsson og Mathias Rosenkrands Bech

O

Opgave

Læs og sammenlign de to uddrag!

- > Beskriv sproget i de to uddrag. Kan du se forskel i stil og ordvalg?
- > Beskriv den stemning og atmosfære, der oprettes i de to uddrag hver især.
- > Beskriv den forventning du får, når du læser de to uddrag. Er der forskel på dine forventninger i de to uddrag?
- > Giv et bud på, hvorfor Odense Teater har valgt at starte forestillingen på en anden måde end Shakespeare.
- > LÆG MÆRKE TIL: I første uddrag møder vi Hamlets gode ven Horatio, som han ofte betror sig til i løbet af stykket. I Odense Teaters version er Horatio skåret ud. Læg mærke til hvem Hamlet i stedet betror sig til i Odense Teaters opsætning! Hvilken virkning har denne ændring?

15.

MAGTSYGE OG KORRUPTION

I Odense Teaters opsætning af HAMLET er der især fokus på magtsyge, korruption og råddenskab. I Danmark lever vi i et demokratisk samfund, men hvor meget bestemmer vi egentlig? Hvor meget er vi selv herre over? I Hamlet er flere af karaktererne spundet ind i et magtspil, som de ikke selv har ønsket at blive en del af. Rollerne er bestemt for dem på forhånd, og HAMLET er derfor ifølge Jan Kott et drama om påtvungne situationer.

Hamlet, en ung prins, der studerer i udlandet, er pludselig nødt til at tage hjem til Danmark, da hans far kongen dør, og da hans fars genfærd så fortæller om den grufulde gerning hans onkel har udført, tvinges han til at blive voksen og påtage sig en rolle, som han ikke selv har ønsket og måske ikke er klar til.

“Situationen er blevet påtvunget ham. Hamlet accepterer den, men gør samtidigt oprør mod den. Han tager mod rollen, men befinder sig selv uden for rollen. Han er en anden end sin rolle, han er hævet over rollen.” - Jan Kott, “Shakespeare vor samtidige”

O

Opgave

- > Diskuter hvordan karaktererne i HAMLET udnytter hinanden som led i et strategisk spil om magten.
- > Beskriv hvilken rolle Hamlet, Claudius, Gertrud, Gyldenstjerne Rosenkrans, Polonius, Laertes og Ofelia spiller i det politiske spil.
- > Hvordan påvirker karakternes valg hinanden?
- > Hvilke politiske og taktiske kneb bruger Hamlet og Claudius i løbet af stykket? Synes du de er dygtige politikere?
- > Hvilke paralleller kan du se mellem HAMLET og vores samfund i dag?

Der er råddenskab i
Danmarks rige
Hamlet

16.

EFTER FORESTILLINGEN

O

Opgave

- > Shakespeares HAMLET og Odense Teaters HAMLET har to forskellige slutninger. Læs den sidste scene i Shakespeares version (herunder), og sammenlign med slutningen på forestillingen. Hvad var forskelligt fra de to slutninger?
- > Hvad gør de forskellige slutninger ved stykket og forståelsen af det?
- > Hvordan blev lys, scenografi og effekter brugt til at fortælle historien?
- > Hvordan spillede skuespillerne de forskellige roller?
- > Diskuter jeres holdning til frit at fortolke en tekst som HAMLET! Synes du det er godt eller skidt at ændre på scenerne i forhold til originalen?

UDDRAG - 1. SCENE, 1. AKT

[Laertes er død. Hamlet er hårdt såret.]

Hamlet: Gud ta det fra din sjæl! Jeg følger dig! – Horatio, det er forbi. – Ulykkelige dronning. Farvell! – I, som så blege, skælvende, står her og ser på dette sørgespil som stumme vidner og tilhørere, – hvis blot jeg havde tid, – men døden er en streng og ubønhørlig stævningsmand, – å, da, da kunne jeg fortælle jer, – men lad det fare. – Jeg må dø, Horatio! Du lever; så forklar mig og min sag for dem der ikke ved –

Horatio: Tro aldrig det! Jeg er romer meget mer end dansker, og her er gift endnu.

Hamlet: Er du en mand, så giv mig bægre; slip! Ved Gud! Jeg vill! – Å Gud, Horatio, hvilket såret navn vil overleve mig, hvis alt forbliver i dette mørke? Hvis du nogen sinde har elsket mig for alvor, så hold ud endnu en stund fjernt fra lyksaligheden i smerte her i denne bitre verden for at berette om mig. *[March i det fjerne og skud udenfor.]* Hvad er den krigslarm?

Osrik: Ung Fortinbras vendt sejrrig hjem fra Polen. Han gir salut for Englands sendebud.

Hamlet: Jeg dø, Horatio, den stærke gift hoverer over livets kraft. Budskabet fra England skal jeg ikke få at høre. Dog tør jeg spå at valget her vil falde på Fortinbras; ham gir jeg nu i døden min stemme. Sig ham det og alt der skete, det mindste

som det største, og som gjorde – at – Resten er tavshed. *[Han dør.]*

Horatio: Å, nu brister der et ædelt hjerte. Kære prins, godnat. Gid engleskarer syng dig til ro! – Hvad vil de trommer? *[Fortinbras og Englands sendebud kommer ind med trommer, faner og følge].*

Fortinbras: Vis mig, hvad det er.

Horatio: Hvad søger I? Et syn at ynkes over og forbavses ved? Søg ikke længer.

Fortinbras: Det blodbad råber hævn. – Du stolte død! Hvad fejrer du i evighedens hal, at du så blodig med ét skud har fældet så mange fyrster? Første sendebud: Tungt er dette syn; vort bud fra England kommer nu for sent. Døvt er det øre nu, som skulle høre vor melding, at hans bud er blevet opfyldt, og Rosenkrands og Gyldenstjerne døde. Hvem vil nu takke os?

Horatio: Ikke hans mund, selv om den havde liv og kunne takke, for den befaled aldrig deres død. Nu I er kommet til et blodigt skue, I fra den polske krig og I fra England, – så giv det bud, at disse lig udstilles højt på en skueplads for alles øjne, og lad mig der forkynde højt for verden, der intet ved, hvorledes alt gik til. Da skal I høre, hvad jeg har at melde om blodskam, unaturlig, blodig dåd, tilfældig straf, om manddrab sket af våde, om mord

HAMLET

og svig og vold og nu til sidst om rænker, der slog fejl og faldt tilbage på deres ophavsmænd. Alt det kan jeg sandfærdigt melde.

Fortinbras: Lad os høre straks, og kald de bedste mænd til den forsamling. Med sorg tager jeg min lykke i min favn. Jeg har en gammel ret til dette rige, som nu min fordel byder mig at kræve.

Horatio: Også om det har jeg hverv at tale fra ham, hvis stemme mange fler vil følge; men lad det ske nu straks, mens folkets sind er vildt og oprørt, at uvidenhed og rænker ikke volder mer ulykke.

Fortinbras: Lad fire kommandanter bære Hamlet som god soldat herfra på løftet bære. For det er troligt: var han blevet konge, så ville han ha vist en konges færd. Nu ved hans bortgang skal soldatens skik og toner tale højlydt til hans ære. Bær så de døde bort. For synet er en slagmark værdigt, ikke salen her. Gå! Og lad hæren gi salut.

[Alle marcherer ud, hvorefter der affyres en kanon-salut.]

Kilde:

Oversat af Henning Krabbe i: "Samlede Shakespeare - Dramatiske Værker", Boghandlerforlaget.

17.

DRAMA: SPIL EN SCENE!

Shakespeare kan spilles på mange måder, alt efter hvordan du fortolker hans karakterer og hans stykker. Da vi kun har rollernes replikker at gå ud fra, er det op til os selv at vurdere, hvordan vi vil spille rollerne, og de valg vi træffer, kan få stor betydning for, hvordan rollen opfattes af publikum. Herunder er udvalgt en scene mellem Hamlet og de to hofmænd Gyldenstjerne og Rosenkrans. Alle tre karakterer er gennem tiden blevet spillet på meget forskellige måder med meget forskellige motiver. Prøv selv at spille scenen og skift sindsstemning, karakterens motiv m.m. På næste side er der nogle opgaver til inspiration.

SCENE 2.7

[Gyldenstjerne og Rosenkrans møder Hamlet]

Gyldenstjerne: Højbårne herre!

Rosenkrans: Vores kære herre!

Hamlet: Gode gamle venner! Hvordan går det, Gyldenstjerne? Åh, Rosenkrans. Kære gamle drenge... Hvormed har I, gode venner, dog fortjent den behandling at sætte jer i fængsel her?

Gyldenstjerne: Fængsel, Eders Højhed?

Hamlet: Danmark er et fængsel.

Rosenkrans: Så er hele verden et fængsel.

Hamlet: Et pænt stort fængsel, hvor der er mange celler, torturkamre og isolationsceller; og Danmark er et af de værste.

Rosenkrans: Den tanke har vi aldrig haft, Eders Højhed.

Hamlet: Nå, så er det ikke et fængsel for jer, for der er ikke noget der er godt eller dårligt, det er, hvad man tænker om det. For mig er det et fængsel.

Rosenkrans: Så må det være jeres personlighed, der gør det til dét; landet er for lille for jeres person.

Hamlet: Åh Gud, jeg kunne være spærret inde i en nøddeskal og dog regne mig for konge over det uendelige rum, hvis det ikke var for mine onde drømme. Jeg bør holde, før jeg siger noget dumt. Jeg vrøvler vist.

Rosenkrans og Gyldenstjerne: Vi følger jer.

Hamlet: Men for nu at holde mig på venskabs slagte landevej, hvad gør I så i Helsingør?

Rosenkrans: Besøger jer, Eders Højhed, intet andet.

Hamlet: Forkert, blev der ikke sendt bud efter jer? Var det jeres eget påfund? Er det et frivilligt besøg? Nå, vis mig nu lidt rimelighed. Kom nu. Sig dog noget.

Gyldenstjerne: Hvad skal vi sige, Eders Højhed?

Hamlet: Helst som det er, men alt andet er også velkomment. Der blev sendt bud efter jer - der er en slags tilståelse i jeres blikke, som jeres blufærdighed ikke er snu nok til at skjule. Jeg ved, at den kære konge og dronning har sendt bud efter jer.

Gyldenstjerne: Hvad skal vi sige, Eders Højhed?

Hamlet: At der blev sendt bud efter jer -

Rosenkrans: Med hvilken hensigt, Eders Højhed?

Hamlet: Det må I underrette mig om. Men lad mig besværges jer, ved vort venskabs ret, at I fortæller mig rent ud og ligetil, om der blev sendt bud efter jer eller ej.

Rosenkrans: Hvad mener du?

Hamlet: Hvis I bryder jer om mig, så skjul ikke noget. *[Hamlet vil sladre]*. Konge!!

Gyldenstjerne: Eders Højhed, der blev sendt bud.

HAMLET

O

Opgave

- > 1. scenarie: Spil scenen så Rosenkrans og Gyldenstjerne virker truende og ubehagelige, mens Hamlet virker angst.
- > 2. scenarie: Spil scenen så Rosenkrans og Gyldenstjerne virker nervøse og usikre, mens Hamlet virker fattet, overlegen og sikker i sin sag.
- > 3. scenarie: Spil scenen som om de tre foragter hinanden og udviser falsk høflighed.
- > 4. scenarie: Spil scenen som om de alle har det sjovt, er glade for at se hinanden og at Hamlet blot laver sjov, når han udspørger dem og kalder dem for løgnere.
- > Find eventuelt selv på flere scenarier.
- > Diskutér hvordan det påvirker vores forståelse af teksten, hvordan rollerne bliver spillet!

18.

SKRIV EN ANMELDELSE

At skrive en anmeldelse af en forestilling kan være en god måde at øve sig i at være opmærksom og reflekterende i sin måde at opleve teaterforestillingen på. Arbejd med genren og brug forløbet til både at opleve opmærksomt, fordøje oplevelsen og øve sig i at præsentere sin oplevelse skriftligt.

Mens du ser forestillingen, så gør dig nogle tanker om, at du skal anmelde forestillingen efterfølgende. Observér, så du kan fortælle bagefter.

“En anmeldelse er en personlig, faglig, vurderende refleksion over et værk”.

Anmeldelsens fire uundværlige elementer er grundlæggende ens for alle slags anmeldelser.
Beskrivelse / Fortolkning / Perspektivering / Vurdering

BESKRIVELSE: Fortæl om forestillingen, så dem du skriver til, kan forestille sig den uden at være der. Hvad er det for en forestilling? Hvem har lavet den? Hvem er med? Hvad foregår der? Hvad handler det om? Prøv at være medsansende, visuel og auditiv: Hvordan lyder det, hvilke farver har det? Hvilke stemninger mærker man som publikum? Hvad handler den om?

FORTOLKNING: Hvordan fortolker du det? Hvad synes du det handler om? Hvad får forestillingen dig til at tænke på; paralleller og associationer?

PERSPEKTIVERING: Hvilke paralleller synes du, man kan drage til omverdenen, samfundet eller anden kunstarter? Eller til dit eget liv?

VURDERING: Hvordan synes du forestillingen lykkes? Ud fra hvilke parametre vurderer du, som du gør. Vær fair, ordentlig og konstruktiv.

Afsnittet bygger på bogen "Begejstring og brutalitet - en guide til anmelderens rolle" (2012) af anmelder mm. Anne Middelboe Christensen. I bogen kan du læse meget mere om anmeldelsens grundprincipper og indhold. Om anmelderens tjeklister, anmeldelsens temperamenter, anmeldertyper, tilpasning til læseren med mere. Bogen er udgivet på Informations Forlag i 2012.

HAMLET

O

Opgave

Skriv din egen anmeldelse af HAMLET

- > Beskriv forestillingen og overvej, hvor meget du vil inddrage dig selv i beskrivelsen af oplevelsen.
- > Fortolk forestillingen: Hvilke greb er der taget og hvorfor?
- > Perspektivér forestillingen i forhold til det samfund, vi lever i og andet teater, du har set.
- > Vurdér forestillingen: Hvordan fungerer den? Hvad fungerer bedst? Osv.
- > Prøv at finde anmeldelser fra forskellige aviser og se på, hvordan de er opbygget.
- > Find ud af, hvordan din egen anmeldelse skal være.
- > Prøv at finde anmeldelser fra forskellige aviser og se på, hvordan de er opbygget.
- > Find ud af, hvordan din egen anmeldelse skal være.

*Skønt det er galskab, er der
metode i den.
Polonius*

19.

PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER

HVORNÅR SKAL JEG KOMME?

Sørg for at komme i god tid. Når klokken ringer, bedes du finde din plads. Forestillingen begynder præcist og dørene bliver lukket, når forestillingen går i gang for ikke at forstyrre publikum og skuespillere. Hvis du kommer for sent, kan du ikke regne med at komme ind.

HVOR SKAL JEG HÆNGE MIT OVERTØJ?

Tasker og overtøj skal hænges i garderoben. Piccolinerne holder øje med tøjet under forestillingen, men garderoben er på eget ansvar.

SKAL MAN OPFØRE SIG PÅ EN BESTEMT MÅDE I TEATRET?

Teater er en oplevelse, som du har sammen med mange andre mennesker. Undgå at tale højt sammen og sluk for din mobil. Mobilen skal slukkes helt, da en tændt mobil kan forstyrre både de andre tilskuere samt skuespillerne på scenen.

Teater er et samspil mellem scene og publikum. Det foregår live lige foran dine øjne. Det er levende mennesker, der spiller for levende mennesker. Publikum er med til at skabe den rette stemning i rummet, så du må gerne klappe, grine eller græde, det bliver forestillingen kun bedre af.

Fotografering er ikke tilladt i salen.

MÅ JEG SPISE OG DRIKKE I TEATRET?

Madpakker og medbragte drikkevarer må ikke spises i salen.

Drikkevarer og chipsposer må ikke medbringes i salen. Slik må gerne medbringes (brug knitrefri poser). Når du forlader din plads, skal du fjerne eventuelt affald og slå sædet op, så alle kan komme ud.

*Det er levende mennesker, der spiller
for levende mennesker.*

20. SKOLER OG GYMNASIER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Vi producerer undervisningsmateriale til fem af sæsonens forestillinger. Find materialerne på odenseteater.dk/skoler under menupunktet undervisningsmaterialer.

Du kan finde materialer til

HAMLET
CIRKA LIG MED
GUMMI T
PETERS JUL
HER OG NU
ANNA KARENINA
HIMMEL UDEN FUGLE

REFUSION

BILLETREFUSION

I mange kommuner ydes der billettilskud til skolers teateroplevelser med børn under 15 år. Kontakt din kommune for at høre nærmere.

TRANSPORTREFUSION

Du kan søge om midler fra Kulturregion Fyn til at få dækket 50% af skolens transportudgifter udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater. Læs nærmere på odenseteater.dk under menupunktet SKOLER > Refusion.

KONTAKT

For nærmere information og spørgsmål kontakt skolekoordinator Line Hede Simonsen line@odenseteater.dk eller på telefon 63139253

ARRANGEMENTER I FORBINDELSE MED TEATERBESØGET

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller.

Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet. Skuespillermøderne er gratis.

For booking af skuespillermøder kontakt Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne?

Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger er gratis, hvis I skal i teatret, ellers koster de 300 kr.

For booking af rundvisning kontakt Peter Whitmarsh på pw@odenseteater.dk

TILMELD DIG VORES NYHEDSBREV FOR LÆRERE

Følg med i hvad der sker på Odense Teater for undervisere og skoler i vores nyhedsbrev for undervisere.

Tilmeld dig på odenseteater.dk/skoler